

Світлана Диха,
завідувачка відділу
Наталія Гуменна,
провідна бібліотекарка
Тетяна Сапарова,
бібліотекарка I категорії
відділу зберігання фондів
Наукової бібліотеки Хмельницького
національного університету

Особливості діяльності відділу зберігання фондів Наукової бібліотеки Хмельницького національного університету на сучасному етапі

***Анотація.** Розглянуто практичний досвід застосування сучасних форм інформування користувачів НБ ХНУ з метою популяризації документів, які знаходяться в книгозбереженні.*

***Ключові слова:** Наукова бібліотека ХНУ, відділ зберігання фондів, фейсбук, буктрейлер, віртуальна виставка.*

Сучасна бібліотека — це інформаційно-освітній та комунікативний центр, який об'єднує різні ініціативи та вікові категорії. На сьогодні юнацтво та молодь є основною читацькою аудиторією (близько 70%) університетської книгозбірні. Це та частина читачів, яку через її специфічні соціально-демографічні ознаки виділяють в окрему категорію користувачів. Оскільки студенти все частіше надають перевагу не книзі, а комп'ютерним технологіям, проводячи все дозвілля у всесвітній мережі, то не дивно, що перед університетськими бібліотеками постало питання пошуку нових шляхів, нових форм інформування, щоб залучати свою читацьку аудиторію до книги, читання.

Цього року Наукова бібліотека Хмельницького національного університету святкує свій 60-й рік народження. На сьогодні вона є однією з найбільших книгозбірень Хмельниччини, провідною установою із запровадження сучасних інформаційно-комунікативних технологій, яка підтримує навчання і наукові дослідження студентів та науковців. Наукова бібліотека пройшла разом з університетом складний шлях становлення, розвитку та модернізації, зробила важливий внесок у розбудову вишу. У книгозбірні зібрано унікальний за типовою та видовою структурою багатогалузевий книжковий фонд вітчизняних та зарубіжних авторів, який налічує майже 550 000 примірників. Крім фонду друкованих видань сформована електронна бібліотека, яка налічує 10 990 документів.

Сьогодні в книгозбірні функціонує 6 відділів:

- відділ обслуговування;
- інформаційно-бібліографічний відділ;
- відділ комплектування та наукової обробки документів;
- відділ зберігання фондів;
- відділ інформаційних технологій та комп'ютерного забезпечення;
- науково-методичний відділ.

Відділ зберігання фондів (далі ВЗФ) є одним із структурних підрозділів книгозбірні, який забезпечує організацію, наукове формування, раціональне розміщення та збереження

документів під час їх використання, а також здійснює перевірку фондів структурних підрозділів та кафедральних абонементів.

Важливим напрямом роботи відділу є виконання читацьких замовлень — оперативне задоволення запитів читачів і структурних підрозділів бібліотеки на видання, що входять до складу основного фонду. Він визначає зміст, повноту та якість задоволення потреб читачів і налічує в книгосховищі понад 162 000 примірників. Цей досить великий бібліотечний фонд залишається поза увагою наших користувачів, тому для надання їм інформації та залучення до читання важливим є використання сучасних форм, як-от: бібліотечні сервіси; буктрейлери; віртуальні виставки; сторінки в соціальних мережах, через які бібліотека ознайомлює читачів з виданнями, що знаходяться у ВЗФ. Зокрема, на фейсбук-сторінці висвітлюється інформація про життя і творчість письменників і поетів, про нові надходження, події, що відбуваються у відділі тощо. До прикладу, за останній рік у соцмережі «Фейсбук» було опубліковано майже 90 постів, які викликали зацікавленість користувачів і активно ними поширювались. З 2019 року відділ розпочав створення відеороликів «Сторінками забутих книг».

Які завдання бібліотеки в соціальних медіа? Це просування книги та читання, надання інформації краєзнавчого змісту, вивчення думок, налагодження професійних контактів, пошук партнерів. Широке використання сучасних комунікаційних каналів дозволяє інформувати читачів про художню та краєзнавчу літературу, рідкісні та цінні видання, періодику.

Слід окремо звернути увагу на краєзнавчу літературу, рідкісні та цінні видання, котрі представлені у серії «Сторінками забутих книг». До краєзнавчих видань, які зберігаються в нашій бібліотеці, належать вітчизняні та зарубіжні видання наукової, навчальної, довідкової, інформаційної, виробничої, науково-популярної, художньої літератури. Загалом у краєзнавчому фонді зберігається майже 1800 видань. Фонд містить опубліковані документи, що відносяться до Хмельниччини (будь-якої її частини), або такі, що мають значні за обсягом чи цінністю відомості про регіон незалежно від року, місця видання й мови. Це документи, пов'язані з історією та сучасністю навчального закладу і його бібліотеки; видання навчального закладу; документи, пов'язані з Хмельниччиною своїм змістом та походженням (місцеві видання).

Фонд рідкісних і цінних видань – частина основного фонду Наукової бібліотеки, до якої входять рідкісні, особливо цінні документи, що мають наукові, історичні та поліграфічні особливості. Фонд рідкісних і цінних видань складається з різних типів і видів вітчизняних та зарубіжних видань, наукової, навчальної, довідкової, інформаційної, виробничої, науково-популярної та художньої літератури.

Оскільки усі документи, які належать до фонду рідкісних і цінних видань, розміщуються і зберігаються в ізольованому, спеціально обладнаному для цього приміщенні, вони нерідко залишаються поза увагою користувачів бібліотеки і потребують рекламування. До прикладу, до Дня Незалежності України було створено відеоролик із серії «Сторінками забутих книг» про книгу дисидента, журналіста-патріота Івана Кедрина «Життя – події - люди». Спомини Івана Кедрина «Життя - події - люди» (1976), видані на вісімдесятому році життя автора, дотепер перебувають у першій десятці української мемуаристики і відображають не лише особистість, а й цілу епоху відновлення державності та незалежності України.

У перспективі планується провести роботу з оцифрування рідкісних та цінних документів, щоб у користувачів була можливість ознайомитися зі змістом цих видань у будь-який час, у будь-якому місці, тобто дистанційно.

Розповісти про книгу, зацікавити читача, надихнути його прочитати допомагає така форма роботи, як буктрейлер (англ. Booktrailer) - невеликий відеоролик, який розповідає у довільній художній формі про будь-яку книгу. Метою таких роликів є пропаганда читання та

привертання уваги за допомогою візуальних засобів до краєзнавчої літератури. Працівники ВЗФ брали участь у створенні буктрейлера на ювілейне видання, присвячене заснуванню Хмельницького національного університету “Хмельницький національний університет: історія і сучасність”. У цікавій інтерактивній формі були представлені усі 8 розділів книги, які розповідають про довгий шлях становлення та розвиток нашого університету. У буктрейлері були використані відеоматеріали з фотоархіву відділу обробки інформації ХНУ.

У 2019 році до структури ВЗФ увійшов сектор - абонемент наукової та художньої літератури, що ще більш потребувало популяризації читання серед студентської молоді. За допомогою традиційних та віртуальних виставок, поетичних флешмобів, літературних вікторин, відеороликів, рубрики «Радимо почитати» (знаходиться на сайті наукової бібліотеки ХНУ) користувачі ознайомлюються з новими творами українських та зарубіжних письменників. До прикладу, у 2021 році було проведено поетичний флешмоб та вікторину, присвячені 150-річчю від дня народження видатної української письменниці Лесі Українки. Разом зі студентами улюблені вірші поетеси читали працівники бібліотеки. Ще приклади - віртуальна виставка-презентація до 150-річного ювілею В. Стефаніка «Василь Стефанік – митець великого таланту» та виставка-портрет «Класик, якого любили за правду» до 110-річчя від дня народження Михайла Панасовича Стельмаха.

Яскраві інноваційні форми роботи з просування книги приваблюють молодь. Особливість таких форм полягає в тому, що їм притаманні новизна, відбувається діалог бібліотекаря з читачами і читачів між собою, наявні елементи театралізації у викладі інформації. Прагнення бібліотекарів збігаються з бажанням читачів, які хочуть спілкуватися, збагачуватися новою інформацією в живій, динамічній формі.

Отже, формат виставкової роботи відділу все більше переміщується у віртуальне середовище. Це дозволяє користувачам зекономити час, акцентувати увагу на найцікавіших документах, спонукає користувачів переглядати первинний матеріал. Інформаційну підтримку виставок забезпечують рекламні повідомлення на сайті бібліотеки <http://library.khmnmu.edu.ua/> в розділі «Новини» та у соціальних мережах.

У складних умовах фахівці ВЗФ намагаються шукати та запроваджувати нові шляхи інформування та залучення користувачів до читання, творчо підходити до проведення просвітницьких заходів. Перспективним напрямом інформаційної діяльності залишається використання соцмереж для популяризації книги, читання, продуктів та послуг бібліотеки. Адже сучасні мережеві технології є важливим інструментом інформаційного комплексу нашої бібліотеки, що дозволяє розвивати нові напрями діяльності, відповідати рівню запитів користувачів та збільшувати свою інтернет-аудиторію. Університетська бібліотека має бути тим першим місцем, про яке згадає студент, якщо йому треба зробити дослідження або просто отримати потрібну інформацію. Сучасна молодь має постійно вдосконалювати свої знання. За висловом Т. Фулпера (філософа, політичного і державного діяча), «якщо ви володієте знаннями, дайте іншим запалити від них свої світильники». Безперервний інтелектуальний, духовний розвиток молоді — ось гарантія нашого світлого майбутнього.

Список використаних джерел

1. Грипич С.Н. Інформаційна культура: теоретичні засади та досвід: навч. посіб./С.Н. Грипич, Л.М. Буравкова; за заг. ред. С.Н. Грипич.- 2-ге вид., допов.-Київ: Видавничий дім «Кондор», 2018.-344с.
2. Грабар Н. Інформаційні потреби та інформаційна культура в сучасному вимірі/ Н. Грабар, Т. Соколовська//Бібл.форум України.-2014.-№3.-С.5-7.
3. Положення про фонд краєзнавчих документів НБ ХНУ / Затв. рішенням методради №4 від 13.11.2014 р.

4. Положення про фонд рідкісних та цінних видань НБ ХНУ / Затв. рішенням методради №4 від 13.11.2014 р.
5. Хмельницький О.О. Інформаційна культура: підготовка кадрів до інформаційної роботи: навч. посіб. /О.О. Хмельницький.-Київ: КНТ, 2007.-200с.

УДК 026:78(477.43)

Тетяна Коваль,
бібліотекарка
Галина Яблонська,
бібліотекарка II категорії Хмельницького
фахового музичного коледжу ім. В. І. Заремби

Бібліотечний фонд як основа забезпечення навчального процесу мистецького закладу освіти

***Анотація.** У статті розглядається склад фонду Хмельницького фахового музичного коледжу ім. В. І. Заремби. Особлива увага приділяється організації довідково-бібліографічного апарату бібліотеки, який сприяє розкриттю фонду та якісному його використанню.*

***Ключові слова:** музичний коледж, бібліотека, фонд, формування фонду, довідково-бібліографічний апарат.*

Хмельницький фаховий музичний коледж ім. В.І. Заремби розпочав свою діяльність у 1959 році як музичне училище і був єдиним освітнім закладом області, який готував фахівців у галузі музичного мистецтва.

Бібліотека, що є структурним підрозділом навчального закладу, здійснює бібліотечно-інформаційне, культурно-просвітницьке забезпечення навчально-виховного та науково-дослідного процесів. Основою діяльності кожної бібліотеки є бібліотечний фонд, у навчальному закладі він має формуватись відповідно до профілю установи, відповідати змісту навчання і сприяти як найповнішому задоволенню інформаційних потреб усіх категорій користувачів.

За своїм призначенням та змістом фонду бібліотека музичного коледжу є спеціальною галузевою бібліотекою, документний фонд якої комплектувався відповідно до потреб музичного навчального закладу. На даний час він нараховує понад 32 тисячі документів, серед яких довідково-енциклопедичні, суспільно-політичні видання, художня література, що складається з класичних та сучасних творів українських та зарубіжних авторів; навчальна література з загальноосвітніх і спеціальних музичних предметів, література з мистецтвознавства і наукові праці. Читачі можуть ознайомитись з біографіями провідних українських та зарубіжних композиторів, виконавців, диригентів та музикознавців. Наукову роботу на відділенні бакалаврату бібліотека забезпечує музикознавчими працями кращих науковців в галузі музичного мистецтва. Особливою популярністю користуються дослідницькі статті та розвідки доктора мистецтвознавства, члена наукового товаристві ім. Т.Г. Шевченка в Україні Надії Супрун-Яременко, доктора мистецтвознавства, члена-кореспондента Академії мистецтв України Марини Черкашиної-Губаренко, доктора мистецтвознавства Миколи Давидова.